



Per.
Lat
020

Moderator (szerkesztő — Schriftleitung) Ios. WAGNER
DR. Budapest, XI., Lágymányosi-utca 20. (telephon:
68—6—34), ad quem epistulae et manuscripta mittantur

Administrator (kiadó — Geschäftsstelle) AL. REGÉNYI,
Budapest, VII., Barcsay-u. 5. (tel.: 42—2—15), ad quem
pecuniae dirigantur. (Postatak. csekksz. 57.292.)

Prodit Budapestini decies in anno. Pretium subnotationis an. 1935—36. est pro Hungaria 3 pengő; pro exteris nationibus 4 pengő.

DANIEL BERZSENYI.

Scripsit Carolus Ács.

Hic annus est centesimus, cum pridie Kal. Mart. Daniel Berzsenyi, nobilis Hungarorum poeta e vita excessit. Tantis is poeticae laudibus ac virtutibus floruit, ut sit dignissimus, cui ab universa natione iusta impertiatur¹ veneratio, neque nos facere possumus, quin lectoribus nostris tanti viri memoriam redintegremus.²

Daniel Berzsenyi natus est a. 1776. pridie Non. Mai. in vico Egyházashetye, in comitatu Vas. Qui vicus situs est in amoenissimo tractu³ Kemenesalja modo plano, modo leniter⁴ declivi⁴ aut molliter⁴ acclivi,⁴ arborum⁵ ac pratorum, viectorum⁶ ac silvarum vicissitudine,⁷ longis altarum pōpolorum ordinibus distincto. Pone⁸ silvarum reces-



sum⁹ ex plano assurgit vitibus consitus¹⁰ «procul nigrans» solitarius¹¹ mons Ság. Ibidem mihi nato et educato — heu fugaces annos! — quam saepe subit¹² animum¹² bellissimae illius regionis atque ibi tam feliciter transactae pueritiae dulcis eademque tristis imago! Pater Berzsenyi filium primis annis infirmum¹³ et aegrotantem¹³ ut corroboraret, satis solutam¹³ et a severitate disciplinae liberam vitam ruri agitare sinebat atque puer

¹ részszőljön = zuteil werde
² felújít = auffrischen
³ vidék = Gegend ⁴ hullámos = wellenförmig ⁵ szántóföld = Acker ⁶ zöld mezők = grüne Fluren ⁷ váltakozva = Abwechslung ⁸ mögött = hinter ⁹ háttér = Hintergrund ¹⁰ beültetett = bestanden ¹¹ magábanálló = alleinstehend ¹² megszállja a lelket = beschleicht mich ¹³ korbátlán = ungebunden

magis cum collusoribus¹⁴ rusticanis sub¹⁵ divo¹⁵ puerilibus lusionibus et corpore exercendo, quam discendo tempus terebat. Itaque hac effusa¹⁶ sese agendi libertate ex invalido ac molli filius evasit adulescens valens et fortis, sed idem ferox ac protervus.¹⁷ Pater eum XIV. annum agentem, ut in gymnasio evangelicorum liberalibus studiis erudiretur, Sempronium (Scarabantiam) misit. Quamquam domi leviter erat institutus, ingenii¹⁸ tamen acumine,¹⁸ quo pollebat,¹⁹ aequales in studiis litterarum facile adaequavit. At ferociam animi ex tanta licentia assumptam in urbe intemperantius expromebat.²⁰ Saltando et luctando nemini²¹ secundus.²¹ «Ego» inquit ipse Berzsenyi, «inter aequales Hungaricum in modum saltandi peritissimus fui; equum, hominem, mensam transilire mihi ludus erat. Sempronii solus 12 Germanos pulsavi pulsatosque in lacum suburbanum conieci.»

Post mortem matris militiae²² nomen²² daturus²² gymnasium repente reliquit. Quod cum rescivisset²³ pater, filium confestim domum reduxit. Sed anno post iterum rediit in gymnasium Sempronienae, rhetoricis ut studiis vacaret. Verum naturā ferox et altioris²⁴ spiritus²⁴ adulescens disciplinae²⁵ severioris impatiens studiaque litterarum trita²⁶ et obsoleta²⁷ perosus²⁸ gymnasium in perpetuum valedicto a. 1796. patriam domum se contulit. Hic patris iussu agro colendo operam dans clam sine²⁹ arbitris²⁹ in poesim, cuius amore iam in gymnasium inflammatus quosdam versiculos Gessneri et Matthisonis Germanorum poetarum vestigiis insistens auspicatus³⁰ erat, nocturnas impendit³¹ horas. Verum enim inter patrem austeris³² moribus³² et filium identidem³³ simulates³⁴ et offensae³⁵ ortae eo eum compulerunt, ut Susanna Dukai Takacs in matrimonium ducta domicilium in vico Sömjén constitueret, ut sui³⁶ iuris³⁶ factus praedia a matre hereditario iure accepta coleret vitamque viveret liberam, liquidam³⁷ et tranquillam. Hic in secessu in praediis occupatus administrandis cum uxore satis beate vixit arcanā et intimā cum poeticā familiaritate³⁸ iunctā.³⁸ At carmina, quae noctu elucubraverat, et uxorem et amicos celavit,⁴⁰ neque unquam editurus erat Sed aliter atque sibi rem proposuerat, evenit. Ventitarat ad eum Ioannes Kis, sacerdos evangelicus vici Dömölk,

Sömjén vicini. Is cum Berzsenyium ad mensam scriptitantem quiddam forte offenderet,⁴¹ Berzsenyi scidas⁴² sollicitā manu obtegit interrogatusque, num quid carminum scriptitasset, nullo reddito responso in alias res sermonem avertit.⁴³ Sed cum a Ioanne Kis iterum atque iterum ad mensam inveniretur scriptitans quaesitus, an carmina⁴⁴ pangeret,⁴⁴ rubore⁴⁵ suffusus⁴⁵ tandem se huiusmodi nugis⁴⁶ oblectavisse confessus est. Mox carmina Ioanni Kis iudicanda tradidit. Is cum summa admiratione se leonis unguis videre ait et rogante Berzsenyio Francisco Kazinczy aliquot carmina existimandi⁴⁷ causa⁴⁷ misit. Kazinczy litterarum Hungaricarum revirescentium⁴⁸ acerrimus auctor et fautor dehinc amore eum amplexus crebro⁴⁹ epistolarum⁴⁹ commercio⁴⁹ intercedente⁴⁹ in intimae eius amicitiae⁵⁰ consuetudine⁵⁰ permansit.⁵⁰ A. 1808. Niklam in comitatum Somogy transmigravit, ubi in praediis suis administrandis et carminibus pangendis versabatur. Carmina eius seminariorum catholicorum alumnorum munificentia ardentique litterarum amore pecuniā, quae in impensam⁵¹ editionis eroganda⁵³ erat, collatā a. 1813. foras⁵² data⁵² sunt. Iam fama poetae totam pervagatur patriam et nomen eius ubique nobilitatur.⁵⁴ A. 1817. vero ad sollemnia⁵⁵ ludorum Heliconiorum a comite Georgio Festetics in oppido Keszthely celebrata honorificentissimā

¹⁴ játszótárs = Spielgenosse ¹⁵ szabadban = im Freien
¹⁶ zabolátlan = ausgelassen ¹⁷ csintalan = mutwillig ¹⁸ éleseszűség = Geistesschärfe ¹⁹ rendelkezett = bedacht war
²⁰ szabadjára eresztette = die Zügel schiessen liess ²¹ senkinek sem maradt mögötte = hinter niemandem zurückstand
²² katonának akart beállni = wollte sich zum Militärdienst melden ²³ megtudta = erfuhr ²⁴ nagyra-törő = hochstrebend ²⁵ fegyelem = Zucht ²⁶ elcsé-pelt = abgedroschen ²⁷ elavult = veraltet ²⁸ meg-únva = überdrüssig werden ²⁹ szemtanuk nélkül = unbelauscht ³⁰ kísérletezett = sich versucht hatte
³¹ fordította = verwandte ³² mogorva = griesgrämig
³³ többízben = immerwieder ³⁴ gyűlölködés = Gehässigkeiten ³⁵ összeütközés = Zerwürfnisse ³⁶ önálló = selbständig ³⁷ zavartalan = ungetrüb
³⁸ viszonyba lépett = ging ein Verhältnis ein ³⁹ kidolgozott = ausgearbeitet hatte ⁴⁰ titkolt = verheimlichte ⁴¹ meglepte = überraschte ⁴² cédula = Zettel ⁴³ terelte = ablenkte ⁴⁴ verseket ír = dichten ⁴⁵ elpirulva = er-rötend ⁴⁶ semmiség = Nichtigkeiten ⁴⁷ megbírálásra = zur Beurteilung ⁴⁸ újraéledő = wiederaufleben ⁴⁹ sürű levelezésben állva = im regen Briefwechsel stehend
⁵⁰ benső baráti viszonyban maradt = verharrte in innigem Freundschaftsverhältnis ⁵¹ költségre = Bestreitung der Kosten ⁵² kiadták = wurde herausgegeben ⁵³ ki-fizetni = verausgaben ⁵⁴ dicsőítették = wurde ver-herrlicht ⁵⁵ ünnepségek = Festspiele

invitatione arcessitus⁵⁶ summis honoratur honoribus. Sed eodem anno etiam dum atra⁵⁷ bili⁵⁷ laborantem⁵⁸ existimatio carminum a Francisco Kölseý nimis severe, ne dicam inique exercita usque eo perculit,⁵⁹ ut tranquillitatem animi et aequitatem⁶⁰ iam non reciperet.⁶¹ A. 1835. exeunte editionem operum suorum paraturus Budam ire cogitabat,⁶² sed a. 1836. ineunte morbo insanabili correptus⁶³ animam candidam⁶⁴ efflavit.⁶⁵

Berzsenyianorum carminum volumen tenue et exile⁶⁶ est atque sunt eorum quaedam, praesertim quibus Matthisonem imitatus est, quae quidem, haud magni⁶⁷ ducenda⁶⁷ sunt, verumtamen nonnulla aeternum⁶⁸ valitura⁶⁸ in universitate⁶⁹ carminum tamquam gemmae⁷⁰ inclusae splendent. Est in his maximus vigor⁷¹ et vis,⁷¹ verborum mira granditas,⁷² astricta⁷³ sententiarum brevitás, sublimitas⁷⁴ elatior,⁷⁴ eminens⁷⁵ imaginum et similium⁷⁶ evidentia,⁷⁷ epithetorum color ac nitor, vocabulorum⁷⁸ audax et felix copulatio.⁷⁸ Berzsenyi in Horatianorum carminum indolem⁷⁹ non ita se insinuavit,⁸⁰ ut alter fieret Horatius; sed Horatianae poesis summam⁸¹ in se⁸² transfusam⁸² ita in suum transfiguravit⁸³ masculinum⁸⁴ animum, ut grandior atque alius ac Horatius evaderet poeta.

⁵⁶ meghíva = berufen ⁵⁷ búskomorság = Schwermut ⁵⁸ szenvedő = leidend ⁵⁹ megrendítette = erschütterte ⁶⁰ egyensúly = Gleichgewicht ⁶¹ visszanyer = wiedererlangen ⁶² akart menni = wollte nach ⁶³ esett = verfiel ⁶⁴ nemes = edel ⁶⁵ kilehelte = hauchte aus ⁶⁶ kicsi = gering ⁶⁷ nem nagy értékű = nicht hochwertig zu achten ⁶⁸ örök-értékűek = von Ewigkeitsdauer ⁶⁹ együttesében = in der Gesamtheit ⁷⁰ ékkő = Edelstein ⁷¹ erőteljesség = strotzende Kraft ⁷² a szavak fenségessége = Erhabenheit im Ausdruck ⁷³ tömör = gedrängt ⁷⁴ elragadottság = Entzückung ⁷⁵ plasztikus = plastisch ⁷⁶ hasonlat = Gleichnis ⁷⁷ szemléletőség = Anschaulichkeit ⁷⁸ szóösszetétel = Wortzusammensetzung ⁷⁹ jelleg = Charakter ⁸⁰ behatol = eindringt ⁸¹ lényeg = Wesensart ⁸² magába olvasztva = in sich verschmelzend ⁸³ átgúrta = verwandelte ⁸⁴ férfias = männlich



De Carolo Magno.

Germaniae gentes a Carolo Magno adunatas¹ esse inter omnes constat. Iam a patre Pipino et avo Carolo Martello cum vicinis bella gesta sunt de principatu. Carolus multis bellis ferociter gestis Langobardos, Bavaros,² Avaros, Saxones vicit. *Saxones* prae³ ceteris et libertatem et patrios deos retinere volebant. Quare per 33 annos rebellaverunt contra Caroli, Francorum regis, duritiam et constantiam. Bruno et Hessius, Saxonum orientalium duces, iam tertio belli anno Caroli legibus se subiecerunt. *Widukindus*, Saxonum occidentalium dux, per 13 annos scutum et gladius gentis suae fuit. Quam crudele iudicium Caroli fuit, qui 4500 Saxonum captorum capitis damnaverit! Tandem *Widukindus* anno 785. arma abiecit et baptisma appetivit. Duce pacato Saxones viginti per annos bellare perrexerunt. Tanta fuit Germanorum septentrionalium libertatis cupiditas et pertinacia.⁴

Carolus eā condicione cum Saxonibus pacem fecerat, ut christianam fidem omnes acciperent. Dura fuit condicio viris antiquos mores servantibus. In sacris lucis sacra fiebant secreta. Quare Carolus legibus nimis duris vetustatis

asseclas⁵ persecutus est. At multi Saxones novae religionis doctrinam et instituta sinceris mentibus amplexi sunt. Quare Carolus in finibus Saxonum *Episcopos* constituit, a quibus gens sensim fide imbuta⁶ est. Sed prudens Francorum rex, ut Saxonum iuventutem sibi conciliaret, *scholas* instituit in coenobiis,⁷ in domibus Episcoporum, in domibus Palatinis. Carolo non tantum Mars, sed etiam Minerva⁸ placuit.

Quodsi bellandi artem, bellorum amplitudinem,⁹ vi-

¹ egyesít = vereinigen ² bajor = Bayern ³ inkább, mint = mehr als ⁴ makacsság = Hartnäckigkeit ⁵ hívei = Anhänger ⁶ megismertet = vertraut machen ⁷ kolostor = Kloster ⁸ tudomány = Wissenschaft ⁹ terjedelem = Umfang

res inexhaustas, agendi constantiam expendimus, viri ingenium admiremur necesse est. Vere dignum et iustum fuit Caesareae potestatis insignia¹⁰ viro tanto tradi. Quod factum est anno 800.

Albertus *Dürer*, pictor egregius, Caroli Magni imaginem saeculo XVI. delineavit et coloribus pulchris distinxit. Si quis vult imaginem videre, adeat museum Germanicum Norimbergense.¹¹ En corona cruce ornata, en gladius iudicantis regis et terrae globulus cruce insignitus in manu imperatoris omnia gubernantis. In scuto¹² sinistro videmus aquilam imperatoris, in scuto dextero lilia¹³ regni Burgundionum.¹⁴ Quamquam vetustiores pictores fa-



ciem habitumque Caroli minus festivum expresserant, *Dürer* maiestatem Caesaris, magnitudinem animi, splendorem gloriae delineare et illustrare voluit. Multa sunt de Carolo artium fautore, doctorum virorum amico, Pontificum patrono dicenda. Sed calamus¹⁵ non sufficit. Repetamus longa regis itinera, diuturna bella: ille vir nomen clarissimum sibi paravit, immo ab adversariis Saxonibus laudatur.

Lapides Carolini in silva amoena prope Osnabrugam¹⁵ sita a multis peregrinis visuntur. Nam quis antiquitate non allicitur? Saxa en habemus pondere dirupta aut temporis dente edaci erosa.¹⁶ Olim saxum magnum tamquam mensa 8—10 pedibus sustentabatur. Talia monumenta ubique in regionibus septentrionalis Germaniae inveniuntur. Priscis temporibus sive aetate¹⁷ neolithica,¹⁷ ut aiunt maiores nostri eiusmodi sub monumentis mortuos sepeliverunt. Verisimile est a sacrificulis¹⁸ in saxeis aris equos mactatos esse in honorem Wodani seu Iovis. Vulgus fabulatur lapidem «Carolinum» a Carolo viminis¹⁹ ictu²⁰ con-

fractum esse ad demonstrandam fidei christianae veritatem. Relinquamus fabulosa fabulatoribus. At antiquitus traditum est non procul a lapidibus Carolinis in silva primum Missae sacrificium a missionariis oblatum esse aetate Caroli Imperatoris. Quare crucis signum illo loco erectum septemque fagis²¹ saeptum²² conspicitur. Nihil gratius est historiae amatore quam verno tempore silvas illas perlustrare et res a Francis Saxonibusque gestas recordari. Caroli Magni et Widukindi ducis nomina in qualibet domo Saxoniae Inferioris²³ nota sunt.

Saxo.

¹⁰ jelvény = Symbole ¹¹ Nürnberg ¹² címeres pajzs = Wappenschild ¹³ liliom = Lilie ¹⁴ burgundi = burgundisch ¹⁵ toll = Feder ¹⁶ Osnabrück ¹⁷ kirág = zerfressen ¹⁸ újabb kőkorszak = jüngere Steinzeit ¹⁹ táltos = Opferpriester ²⁰ fűzfavessző = Weidenrute ²¹ ütés = Schlag ²² bükfa = Buche ²³ elkerít = eingeschlossen ²⁴ Alsó-Szászország = Niedersachsen

De Luciano eiusque dialogo,

quo *Goethe* in carmine «Zauberlehrling» (Artis magicae alumnus) usus est.

Argumentum carminis Goetheani «Zauberlehrling» e Luciani dialogo, qui inscribitur «Philopseudes»¹ sumptum esse *Struve*, doctissimus ille philologus Germanus ostendit in opere: «Duo carmina² epicolyrica² Goetheana, fontibus Graecis comparata,³ ex quibus illa hausta sunt, Regiomonti,⁴ anno 1826.»

In illo enim dialogo Luciani (cap. 33—36.) Eucrates Atheniensis narrat se, cum in Aegypto viveret, iuvenem adhuc, una cum Pancrate, homine Memphitico,⁵ doctrinae⁶ omnis Aegyptiae consulto⁷ navigasse eumque multa sibi impertivisse⁸ arcana et tandem sibi persuasisse, ut servis omnibus Memphi relictis solus se sequeretur, neque enim defuturos⁹ ministros.

«Quoties in stabulum¹⁰ quoddam veneramus, sumptum ille vir vectem¹¹ de ianua,¹¹ aut scopas,¹² aut pistillum¹³ adeo vestibus induebat, et carmine quodam pronunciatum,¹⁴ ut incederet efficiebat et ut aliis omnibus homo esse videretur: isque abiens et aquam hauriebat, et

¹ A hazugság barátja = Lügenfreund ² ballada = Ballade ³ összehasonlítva = verglichen ⁴ Königsberg ⁵ memphisi = aus Memphis ⁶ tudomány = Wissenschaft ⁷ jártas, tudós = kundig ⁸ részeltet = mitteilen ⁹ nem lesz majd hiányuk = es würde ihnen niemals fehlen ¹⁰ vendéglő = Herberge ¹¹ ajtóreteszelő rúd = Balken zum Verrammeln der Tür ¹² seprő = Besen ¹³ mozsártörő = Mörserkeule ¹⁴ varázsformulát mondva = durch Hersagen einer Zauberformel

obsonabat,¹⁵ parabatque cibos, omnibusque in rebus dextre¹⁶ operam nobis dabat ministrabatque. Tum ubi satis ministerio¹⁷ illius usus esset, rursus scopas scopas, aut pistillum pistillum carmine alio pronunciato reddidit. Hoc ego maximo studio non potui tamen impetrare ab eo, ut discerem; in hoc enim invidebat, licet ad alia esset promptissimus. At certo tandem die clanculum¹⁸ sublegi¹⁹ incantationem¹⁹ (erat verotrium syllabarum), prope astans in angulo tenebricoso. Atque ille in forum abiit, cum praecepisset pistillo, quid facto opus esset. Ego vero postridie illius diei, ipso aliquid in foro negotii habente, sumo pistillum, exornatumque,²⁰ dictis similiter syllabis istis, aquam afferre iubeo. Cum vero plenam amphoram²¹ attulisset, «Desine, inquam, neve amplius affer aquam, sed rursus esto pistillus!» At ille non amplius parere mihi voluit, verum afferre aquam perrexit,²² donec aquā hauriendā domum opplevisset.²³ Ego consilii inops²⁴ (metuebam enim, ne aegre ferret rediens Pancrates, quod etiam factum est), securi arreptā²⁵ bifariam pistillum disseco. Sed utraque illa pars, captis amphoris, aquam ferebat, ac pro uno duo mihi iam erant ministri. Inter haec adest Pancrates, intellectoque quid actum esset, illos iterum ligna fecit, ut ante incantationem fuerant; ipse vero clam me relicto, subduxit se²⁶ nescio quorsum, et conspicui desiit.

Nunc igitur, inquit Dinomachus, adhuc illud nosti certe, hominem facere ex pistillo? Per Iovem, inquit, ex dimidia quidem parte: Neque enim licet mihi in pristinam eum formam reducere,²⁷ cum semel factus est aquarius:²⁸ sed elueretur²⁹ nobis illo semper hauriente domus.»

Lucianus patriam habuit Samosatam, urbem Syriae ad fluvium Euphratem et vixisse videtur ab anno Christi 120—200. Parentes eius parvis³⁰ opibus et facultatibus praediti³⁰ filium arti statuarum³¹ addixerunt³² tradideruntque eum avunculo, statuario. A quo cum puer nimis duriter haberetur,³³ Antiochiam se recepit, studiis rhetoricis operam

navaturus. Postquam causis dicendis inclaruit,³⁴ rhetoricam professus, varias per Asiam, Graeciam, Macedoniam, Italiam et Galliam, usque ad Oceanum, suscepit peregrinationes.³⁵ Sed, cum neque haec conditio ei placuisset, aggressus est philosophiam, moribusque ad exemplum Socratis inseruiens³⁶ in quaedam hominum vitia asperius scriptis suis invecus est.³⁷ Marco Antonino imperatore in Aegypto invenimus Lucianum, missum ab imperatore partis provinciae procurandae causā ibique senio confectus nonagenarius decessisse dicitur. — Lucianus multa scripsit opera, ex quibus eminent Timon, sive Misanthropus, Dialogi deorum, Dialogi mortuorum, Iuppiter tragoedus, etc., quae omnia scripta eius multā sane eruditione et urbanā festivitate³⁸ commendantur. — In dialogo, cui in-



scripsit Philopseudes, Tychiades quidam varias narrat fabulas, incredibiles aequae ac horrendas amico suo Philocli, quas in domo Eucratis audiverat. Namque ibi frequentes convenere viri venerabiles, sapientiā omni et virtute praediti de unaquaque philosophorum secta,³⁹ in iis Cleodemus Peripateticus, Dinomachus Stoicus, Ion, etiam ex medicis Antigonus. Qui omnes praeter necessitatem longe mendacium veritati praeponebant alius alium fictis incredibilibusque narrationibus decipere gau-

¹⁵ bevásárol (ebédrevalót) = für die Küche einkaufen
¹⁶ nagy ügyességgel = mit grossem Geschick ¹⁷ szolgálat = Bedienung ¹⁸ alattomban = im Geheimen ¹⁹ kihallgattam a varázsszavakat = hörte ich die Zauberformel an ²⁰ felöltöztetem = kleide sie an ²¹ korsó = Krug ²² tovább folytatta a vízhordást = trug immer Wasser ²³ eláraszt = überschwemmen ²⁴ tanácstalanságomban = in meiner Ratlosigkeit ²⁵ fejszét ragadok és = ergreife eine Axt ²⁶ eltűnik = verschwinden ²⁷ régi alakjába visszavarázsolni = sie wieder zu dem zu machen, was sie früher war ²⁸ vízhordozó = Wasserträger ²⁹ eláraszt = überschwemmen ³⁰ szerény anyagi javakkal rendelkezik = wenig bemittelt ³¹ szobrászat = Bildgiesserei, Bildgiesskunst ³² szán vminek = zu etwas bestimmen ³³ túlságosan kemény bánásmódban részesül = zu streng behandelt ³⁴ híressé vált = berühmt werden ³⁵ utazás = Reise ³⁶ szenteli magát = sich mit Eifer auf etwas legen ³⁷ rátámad, korhol = schelten ³⁸ finom elmésség, élc = Artigkeit, scherzende Rede ³⁹ iskola = Schule

debant. Ibi disputabatur de morborum curatione, quo modo nempe, et dextrā an sinistrā manu esset dens mustellae⁴⁰ humi tollendus, certā quadam ratione interfectae et in excoriati⁴¹ leonis pelle deligandus ac deinde cruribus circumponendus, ut dolor cessaret. Alius quidam vir, prudens sane et admirabili sapientā enarravit, quo modo Midas vinitor,⁴² quem serpens momorderat, a Babylonio quodam homine esset sanatus, carmine aliquo eiecto de corpore veneno. — His et talibus miraculis fabulatores Tychiadi persuadere studebant, uti putaret daemones quosdam esse et spectra,⁵³ et vitā functorum animas in terra vagari et quibus vellent, apparere. Sed Tychiades usque incredulus non potuit adduci, ut has res mirificas crederet et non decere ratus se solum contradicere omnibus, reliquit eos.

E. Fray.

⁴⁰ menyét = Wiesel ⁴¹ lenyúz = die Haut abziehen
⁴² vincellér = Winzer ⁴³ kísértet = Gespenst

Fuga mea ex Transsilvania. (3)

Historia vera. Commentarios *Victoris Maderspach* Latine libere reddidit *I. Guelmino*.

In fossa²⁹ militari²⁹ cum patellam³⁰ ferream³⁰ invenio, sarmenta³¹ ad coffeam conquiro minuoque.

Felicissimus sum, cui contigit persecutoribus elusis³² his deliciis: coffeā coctā frui. In sole sedenti, cum aura recentissima³³ etiam fumum odorificat, polenta nunquam in vita mea sic mihi sapiebat.³⁴ Adhuc etsi totā nocte progressus, optime durabam³⁵ labores, nunc fame depulsā, ut in sole apricor,³⁶ in hoc silentio sollemni, somnum in palpebris³⁷ semper maiore et dulciore onere aggravescere sentio et securus in herba perbreve tempore addormio. Duabus fere horis quieti datis experrectus sum³⁸ algore,³⁹ superque prunas⁴⁰ nonnullis sarmentis adiectis flammis excito⁴¹ et coenam repetens lardo tosto⁴² polentāque et quod remansit coffeae optime exsatiatus, inspicio, quomodo sim cibariis praeditus.⁴³ Optime. Cum igitur iam hora tertia post meridiem exacta esset, collem arduum⁴⁴ ascendi, cuius per dorsum ad occidentem versus usque ad vesperum cursu tendebam contento.⁴⁵ Passim nives, leviter autem evitari poterant et ubique reliquiae pugarum. Vespere igitur facto, locoque ad noctem quiete peragendam invento ramalibus⁴⁵ lignisque collectis ignem flammaram⁴⁷ feci et sic mihi misero extorri⁴⁸ bene pasto in calore amoeno noctem peragere somnoque plane recreari contigit. Hic saltus *Bilug* nominatur.

Die insequenti in vallem *Puj* mihi descendendum erat, ubi rivum tabescenti⁴⁹ nive auctum pervadens montem adversum escendere paro. Si autem ego per hanc nivem, qua mons obductus⁵⁰ erat, agerem iter, inventis forte meis vestigiis me proditum iri facile intelligebam. De hoc monte rivus alter ruit ferox et de lapidibus ad lapides praecipitans et circum saxa actus in spumis indignabundus⁵¹ se proripit.⁵² Nihil remanet autem aliud, quam ut in hoc rivo ascendam clivum et per lapides lubricos⁵³ labens libransque⁵⁴ me satis alte enisus⁵⁵ et ex aqua egressus gelidā per nives molles clivi laboro procedere cadens, relabensque, interim captans complectensque omnia circa, laborem, qui nec cogitatione⁵⁶ quidem fingi⁵⁶ potest, impendo patiorque. Sed etiam per asperrima⁵⁷ dorsum montis mihi ascendendum est, interdum vestimentum conglaciatum⁵⁸ omni gradu crepat,⁵⁹ frangiturque et ego glacie obductus sudore madeo.⁶⁰ Loco quodam plano apud ignem vescor meque versans flammis sicari et incalescere⁶¹ studeo.

Properandum autem, quia hodie ex hoc loco clivus 3000 cubitorum⁶² altus superandus mihi est, nisi frigore confici velim. Ceterum, si nunc, in his calceamentis, quae clavos⁶³ acutos non habent, in hac nive mollescenti non experirer ascensum — periclitans⁶⁴ perire in nivibus de monte devolutis (vulgo: lavina) — in nive congelatā⁶⁵ ascendens, delapsus sine dubio usque ad imam vallem praecipitarem et nihil de me nisi lineam sanguinolentam remansuram, expertus⁶⁶ montivagus⁶⁷ certo scio. Calceamenta

²⁹ lövészárók = Schützengraben ³⁰ bádógcsajka = Blechschale ³¹ rözse = Reisig ³² kijátszani = täuschen
³³ friss = frisch ³⁴ ízlik = es schmeckt ³⁵ kibír = aushalten ³⁶ sütkérezni = sich sonnen ³⁷ szemhéja = Augenlider ³⁸ felébred = erwachen ³⁹ fázás = Frieren
⁴⁰ parázs = Glut ⁴¹ éleszt = anfangen ⁴² piritott = geröstet ⁴³ ellátva = versehen ⁴⁴ meredek = steil
⁴⁵ erőltetett = angestrengt ⁴⁶ rözse = Reisholz ⁴⁷ nagylángú = lodernd ⁴⁸ földönfutó = landflüchtig ⁴⁹ olvadó = schmelzen ⁵⁰ fedett = bedeckt ⁵¹ méltatlan-kodva = mit Unwillen ⁵² elrohan = fortstürzen ⁵³ sikamlós = schlüpfrig ⁵⁴ egyensúlyozva = sich in Gleichgewicht halten ⁵⁵ magát felküzdi = sich emporarbeiten
⁵⁶ elképzél = sich etw. vorstellen ⁵⁷ a legnagyobb megpróbáltatások = die grösste Widerwärtigkeit ⁵⁸ összefagyott = zu Eis gefroren ⁵⁹ zörög = knistern ⁶⁰ nedves vagyok = triefen ⁶¹ felmelegedni = sich erwärmen
⁶² könyöknyi = Elle ⁶³ szeg = Nagel ⁶⁴ kockáztat = riskieren ⁶⁵ megfagyott = völlig gefroren ⁶⁶ tapasztalt = erfahren ⁶⁷ turista = Bergsteiger



autem in aquā dissoluta⁶⁸ non promittunt⁶⁹ me diu portare. Super caput duo vultures gyran- tur.⁷⁰ Quid spectant, quid manent? Me? De loro⁷¹ sclopeti fascias⁷² mucrone scindens haec misera calceamenta affirmare contendo. Et tum age, sine mora! Antequam autem dor- sum attingerem montis, ad murum niveum — horrendum visu — 45 cubitorum p̄veni, qui superari vi humanā nequāquam potest. Sol ultra murum humilis meat, hic in umbra gelida, prope finem⁷³ periculum extremum im- minere, geluque ossa penetrare⁷⁴ per madida vestimenta sentio, vulturesque continue alis immobilibus in orbem circumagi⁷⁰ cerno. Se- cutus autem vestigia rupicaprarum⁷⁵ ecce ri- mam⁷⁶ per murum, per quam via fit ad sum- mum verticem,⁷⁷ infra quem crepusculo⁷⁸ ap- propinquante silva magna nigrescit,⁷⁹ ubi me ignis et vita manet. Gratias tibi, Deus libe- rator!

(Continuabitur.)

⁶⁸ szétázott = zerweicht ⁶⁹ ígér = versprechen ⁷⁰ köröz = kreisen ⁷¹ szíj = Riemen ⁷² szalag = Streifen ⁷³ cél = Ziel ⁷⁴ behatol = hineindringen ⁷⁵ zerge = Gemse ⁷⁶ rés = Spalte ⁷⁷ a tető = Gipfel ⁷⁸ alkonyat = Abenddäm- merung ⁷⁹ sötétedik = schwarz werden

Quomodo Cicero occisus fuerit?

(2)

Excerpta ex opere H. Eulenbergii, quod «Cicero der Rechts- anwalt, Redner, Denker und Staatsmann» inscribitur. — Latine reddidit *Aem. Läng.*

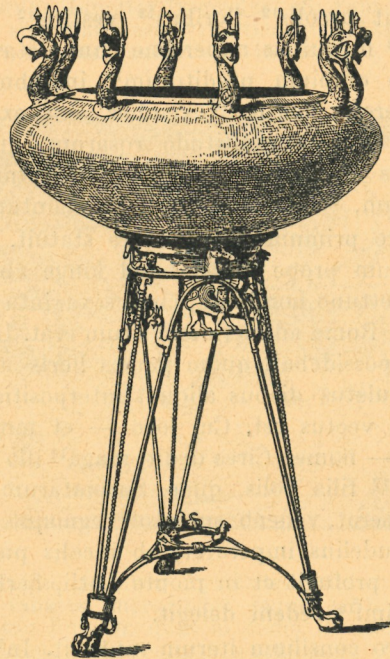
Cicero fraterque eius Quintus cum se inter proscriptos M. Antonii relatos²⁶ esse audirent, consilium ceperunt in Macedoniam migrandi, ubi se partibus²⁷ Bruti adiungerent. Quintus, qui omnia, quae ad iter necessaria erant, etiam Tusculi parare potuisset, tamen quocumque modo prius Romam redire statuit.

Impossibile ei videbatur Romam atque Penates paternos relinquere, quin eos iterum repeteret. Abiturus supremum²⁸ alloquitur fra- trem, quem flentem flens amplexu tenebat imbre²⁹ per genas utriusque usque cadente.

Quintus dein in Urbem profectus est, ubi plura sibi cara colligeret. Filius se comitem itineri patris adiunxit. Vix Romam advenerat, cum iam a servis suis proditus est delatoribus³⁰ M. Antonii, qui — canes venaticos³¹ diceres eos — per multos dies prope domum odora-

bantur omniaque pervestigabant eique insidia- bantur.

Qua occasione filius Quinti virtutes animi indicavit.³² Pater a filio abditus uspiam³³ in domo ita latebat, ut reperiri nullo modo potuerit. Ideo filius gravissimis atque exquisi- tissimis³⁴ tormentis³⁵ excruciabatur, neque tam- en confessus est, ubi pater esset. Cum autem tortores³⁶ iterum tormentis confessionem ex-



Tripus (pag. 88.).

pressuri erant, pater, qui tantum dolorem perferre nequivit, exterritus, amens latebris se³⁷ proripuit³⁷ foras³⁷ et clamabat: adsum, adsum, quem quaeritis, adsum, in me conver- tite ferrum, me occidite, sed filio meo parcite!

Tum novum³⁸ certamen inter ambos fit: pater pro filio, filius pro patre vitam profun- dere vult. Nobili certamini duri tortores mo- dum faciunt. Ambos derisos³⁹ concidunt, ut a M. Antonio duplices mercedes pro capitibus eorum abscisis exigant.

²⁶ felvenni = aufnehmen ²⁷ párt = die Partei ²⁸ éle- tben utoljára = zum letzten Male im Leben ²⁹ könnyár, könnyzápor = Tränenstrom ³⁰ besúgó = Angeber ³¹ vad- dász kutya = Jagdhund ³² elárul = offenbaren ³³ valahol = irgendwo ³⁴ különleges = auserlesen ³⁵ kínzóeszköz = Marterwerkzeug ³⁶ kínzó, hóhérlegény = Folterknecht ³⁷ előrohan = hervorstürzen ³⁸ szokatlan = ungewohnt ³⁹ kigúnyol = verspotten

Cicero post abitum fratris eiusque filii udis¹ oculis suum Tusculanum, delicias² suas aestivas² lustrabat: praetorium³ cum porticu ampla, balneum⁴ splendidum, bibliothecas⁵ ad orientem spectantes, in quibus loculamenta⁶ tecto tenus exstructa erant, mensas Delphicas,⁷ imprimis autem monopodium,⁸ cuius orbem⁹ citreum¹⁰ in Africa sectum sestertium quintentis milibus emit, dein vasa ex aere Corinthio in abacis¹¹ exposita. Ex praetorio in hortum abiit, ut areolis¹² floribus¹² vestitis¹² atque xystis,¹³ in quibus nuperrime cum Octaviano, pessimo omnium proditorum¹⁴ inambulabat, valediceret. Mensis November iam exiturus erat et magna multitudo rosarum, quarum odoribus suavissimis saepissime delectabatur, extremum, «vale» ei afflare¹⁵ videbantur.

Cicero primum Asturam ire statuit. Quod oppidulum prope mare, haud longe ab urbe nunc Nettuno nominata, circa sexaginta chilometra a Roma ad meridiem situm erat. Ibidem villam possidebat, quam paucis horis attigit. Sed inquietus diebus aliquot interpositis navi Circeios vectus est. Cui loco — et monti et oppido — nomen Circe dedit, maga¹⁶ illa famosissima,¹⁷ filia Solis, quae, Sarmatarum rege, cui nupserat, veneno sublato¹⁸ regnoque parto, cum crudelius imperaret, ab incolis pulsa in Italiam profugit et in monte Latii, herbarum feracissimi¹⁹ sedem delegit.

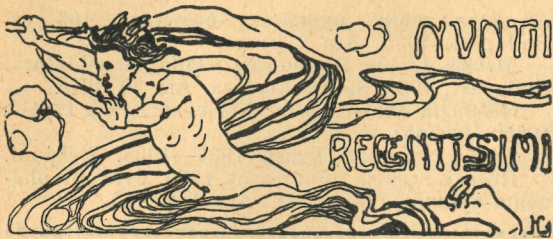
Cicero consilium iterum mutavit. In²⁰ animum²⁰ induxit²⁰ Romam redire. Et quidem, uti mos est eorum, qui incerti sunt, quid agent, contumaciter²¹ perseverabat²² se *pedibus*²³ Romam iturum esse. Dum ibat, secum²⁴ mussitabat²⁴ se clam²⁵ in domum Octaviani ingrattissimi intraturum et ibidem ad Lares familiares se occisurum. Quō facto Furias, deas vindices facinorum et scelerum concitare voluit, ut Octavianum, hominem fraudulentissimum et male sibi conscium cruciatu fraudis et angore conscientiae agitent insectarenturque, ut quondam Orestem.²⁶

Iam a mari iter XXII chilometrorum cum²⁷ summa²⁷ indignatione²⁷ servorum comitantium fecit. Cicero verisimiliter animo C. Iulium Caesarem repraesentavit,²⁸ quocum pedibus iter fecit, cum ille ex rheda²⁹ desiluit, ne virum consularem clarissimumque Romanorum oratorem coram stantem veniamque³⁰ petentem

cerneret. Homines, qui nunc temporis rerum potiuntur — sic secum animo cogitabat — illi carnifices³¹ inani superbia tumentes³² non sunt digni, qui cum C. Iulio Caesare, viro saltem³³ humanitatis artibus polito³⁴ comparentur. Subito tormenta³⁵ in mentem veniunt. Et virum acerbo fato exagitatum metus tormentorum perterret, quibus proscripti Rōmae ab illis iugulatoribus³⁶ excruciabantur. Animo iam videt et sentit omnes animi et corporis cruciatu sibi imminentes. Cernit se, ut flagellatur,³⁷ ut in crucem rapitur, ut in rotam³⁸ ascendit, ut sibi stipes³⁹ per medium corpus adigitur.⁴⁰ Quid igitur faciat?! Magna et difficilis quaestio proximis diebus toties repetita! Paulisper deliberat, quid optimum factu sit. Dein servis, qui dubii astabant, praecipit: in Formianum! Quod praediolum erat ad Formias⁴¹ in Latio hand longe a portu Caietano. Haec villa Ciceroni praecipue cordi⁴² erat,⁴² quia amoenum erat receptaculum,⁴³ ubi saepius otium in libris conscribendis consumpsit.

Finis sequetur.

¹ könnyező = tränend ² kedvenc nyári tartózkodóhely = Lustort für den Sommer ³ fényes úrlak = Herrenhaus (Landhaus) ⁴ fürdő = Bad ⁵ könyvtárszobák = Büchersäle ⁶ polcrekesz = Fach für Bücher ⁷ Hae mensae Delphicae nominabantur, quia ad similitudinem tripodis, in quo Delphis in templo Apollinis Pythia insidebat, elaboratae sunt ⁸ est mensa uno tantum pede suffulta ⁹ kerek asztallap = runde Tischplatte ¹⁰ citrus est arbor odorata, quae in Africa plurima nascitur, ex qua nobilia supellectilia ingentis pretii elaborabantur. Lignum eius pulchre crispum (erezett = maserig) et contra omnia vitia validissimum erat ¹¹ díszasztal = Prunktisch ¹² virágágy = Blumenbeet ¹³ nyílt sétahely = freie Promenade. Xysti apti erant ambulationibus et colloctionibus hominum, consitis arboribus ad umbram, floribus ad odorem et sedilibus ad quietem ¹⁴ áruló = Verräter ¹⁵ feléje illatozni = entgegen duften ¹⁶ varázslónő = Zauberin ¹⁷ hírhedt = berüchtigt ¹⁸ láb alól eltesz = jmd aus dem Wege räumen ¹⁹ termékeny = fruchtbar ²⁰ elhatároz = sich entschliessen ²¹ makacsul = eigensinnig ²² ki-tart amellett, hogy = dabei beharren ²³ gyalog = zu Fuss ²⁴ magában mormog = leise vor sich himurmeln ²⁵ titkon = heimlich ²⁶ Orestes filius fuit Agamemnonis et Clytemnestrae. Orestes in ultionem patris a Clytemnestra per Aegisthum interfecti matrem occidit. Properea agitatae est furis, quibus non ante liberari potuit, quam Pallas Athene eum absolverit ²⁷ a legnagyobb megütöközésére = zur grössten Entrüstung ²⁸ megjelent = vergewaltigen ²⁹ utazókocsi = Reisewagen ³⁰ kegyelem = Gnade ³¹ hő-hérlegények (mint szitokszó) = Henkersknecht als Schimpfwort ³² fölfuvalkodik = sich aufblähen ³³ leg-alább = wenigstens ³⁴ kiművelt = gebildet ³⁵ kínzó-eszköz = Marterwerkzeug ³⁶ gyilkos = Mörder ³⁷ ostoroz = geisseln ³⁸ kínzókerék = Foltterrad ³⁹ karó = Pfahl ⁴⁰ bever = hineinstossen ⁴¹ Formiae (most = jetzt); Mola di Gaëta ⁴² szívéhez nőtt = es ist etw. dem Herzen teuer ⁴³ pihenőhely = Ruhesitz

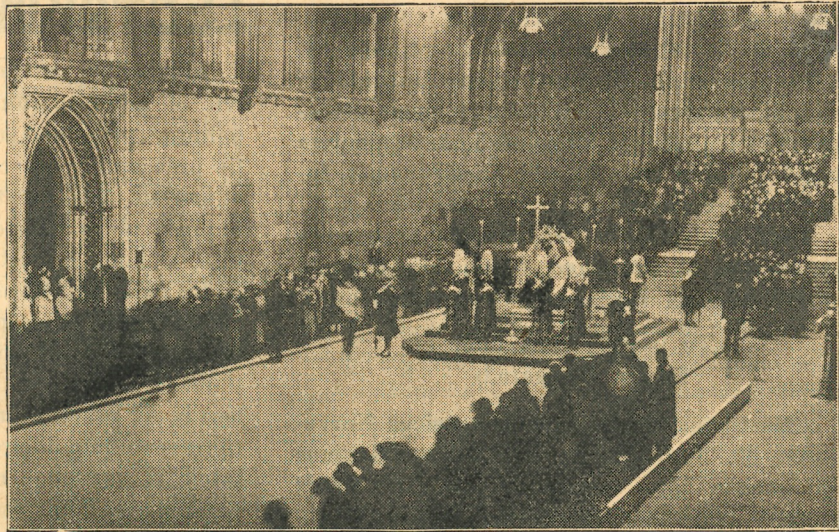


Georgius V., rex Britanniae mortuus est. Mense Maio praeterito orbis terrarum Georgio regi de 25. anno regnandi expleto gratulatus est. Nunc morbus, quo rex iam a. 1928. paene periit, iam non pepercit aegrotanti, cui viventi maximum imperium totius mundi et fere 4300 centena milia (= 430,000.000) hominum parebant. Pompeae¹ funebri¹ 30 reges, reguli et praesides nationum exterarum aderant. Cum et rex Georgius in serie 128 maiorum sedecim Hungaros enumerare potuisset, et filius successorque eius princeps Valliensis, nunc iam Eduardus VIII., anno superiore bis Budapestini moratus esset, luctum nationis nostrae vexilla² atra² in aedificiis publicis privatisque proposita per 14 dies manifestabant. Equus, quo rex paulo ante mortem postremum vectus est, emeritus³ neminem iam portabit. Canis fidelissimus 7 annorum nomine Susanna domino amisso adeo doluit, ut ultro cibo abstineret, dum fame periret. Imago nostra regem mortuum in lecto funebri (vulgo: catafalco) positum absque quattuor filiis custoditum ostendit.

Rudyardus Kipling, scriptor clarissimus Britannicus fabularum⁴ Romanensium⁴ atque poëta silvae vetustae intactaeque (vulgo: *dsungel*) paulo ante Georgium regem 71 annos natus obiit. Narratiunculam puerilem a *Georgio Kaul* latine redditam mense proximo edituri sumus. Praeterea obitum⁵ Cardinalis Sincero catholici, mortem autem Condylis fortissimi

inopinatam,⁶ qui nuper regem in Graeciam reduxit, Graeci lugent.

In Aegypto tumultus nondum sēdari⁷ poterunt. Praecipue catervae iuvenum studiosorum Anglis maledicentes etiam custodibus publicis resistunt, qui siphone⁸ vigilum⁸ atramentum,⁹ quod ablui¹⁰ non potest, seditiosis asperserunt, quo magis ita denotatos, etiamsi diffugissent, postea cognoscerent et comprehenderent. Quae contentio civilis praeter discordiam inter Italos Britannosque effecit, ut absentibus iis, qui voluptatis¹¹ causa¹¹ in Aegyptum ire¹¹ solent, commeatus¹² minueretur, pluraque deverso-



riorum¹³ magnorum¹³ portas claudere cogentur.

In Abyssinia meridionali Itali hostibus victis plus 200 chiliometra procedere in urbem Addis Abebam versus processerunt.

Recensus populi nuntiatur ex urbibus Madrido et Budapestino. Caput Hispaniae 991 milia, urbs autem nostra 1060 milia incolarum habet.

In Turcia certamina pulchritudinis feminarum vetita sunt, pro quibus quotannis certamen optimarum matronarum instituetur, et

¹ gyászmenet = Leichenzug ² gyászlobogó = Trauerfahne
³ nyugalomba helyezve = im Ruhestand ⁴ regény = Roman
⁵ elhúnyta = Tod ⁶ váratlan = unvermutet
⁷ lecsillapít = beruhigen ⁸ tűzoltófecskendő = Feuerwehrspritze
⁹ tinta = Tinte ¹⁰ lemos = abwaschen
¹¹ kējutazást tesz = Lustreise machen ¹² idegenforgalom = Fremdenverkehr
¹³ szálloda = Hotel

victrix praeter titulum «regina matrum familiarum»¹⁴ etiam praemium 10.000 nummorum accipere dicitur.

In Batavia lex de peregrinatione mox perferenda edicit, ut voluptatis causa peregrinantibus tributum¹⁵ imponatur.¹⁵ Unde curatores aerarii reiditūs reipublicae 300 centenis milibus florenorum auctum iri sperant.

Bruxellis cum operarii aedificia expositionis mundanae demolirentur,¹⁶ multitudo innumerabilis murum¹⁷ rattorum¹⁷ ibi latentium extorris inopiā ciborum urbem invasit, cui brevi tantum detrimentum¹⁸ intulit,¹⁸ ut fere bellum bestiis rodentibus insatiabilibus inferendum esse magistratibus videretur.

In Servia tabulae geographicae editae sunt, in quibus etiam Hungaria iam mutilata in tres partes divisa a Servianis, Rumenis, Bohemis occupata est. Quae audienti in mentem venit fabulae Aesopi, ubi «fictis causis innocentes opprimuntur».

Dies anniversarii: 100 annis ante condita est *Societas Kisfaludyana* et tum scripsit poeta noster, Michael Vörösmarty Cohortationem:

«Tu patriae constanter es
fidelis, Hungare!»

Christianus *Sinding* auctor musicus Norvegorum 80., Rolandus *Romain* scriptor Gallicus 70. annum vitae expletum celebrat. Acta¹⁹ diurna¹⁹ Vaticana «*Osservatore Romano*» ante 75 annos condita sunt. Automobile primum a Benzio Daimleroque constructum iam 50 annos notum est. *Societas Radiophonica* Budapestinensis nuper annum ex quo condita est decimum explevit.

¹⁴ háziasszony = Hausfrau ¹⁵ megadóztat = besteuern
¹⁶ lebont = abbrechen ¹⁷ patkány = Ratte ¹⁸ hatalmasná vált = vertrieben ¹⁹ kárt okoz = Schaden anrichten ¹⁹ hírlap = Zeitung

Libri dono accepti.

Hegedüs Loránt: Túl az óperencián. Mesekönyv a kis unokámnak. Budapest, 1935. Sylvester kiadása.

Az új Révai Nagy Lexikona. Gazdagon illusztrált prospektus. Budapest, 1935. Révai Irodalmi Intézet.

Kiss József: Az egységes magyar gyorsírás tan-
könyve. III. rész: Beszédírás. II. kötet. Budapest, 1935. Stephaneum. Ára 1.50 pengő.

Csehély—Radnai: Nagy rövidítésgyűjtemény.

Az egys. magy. gyorsírás könyvtára. 106. sz Budapest, 1935. Ára 2 pengő.

Miklós János: Beszédírás feladatok példatára. Budapest, 1935. Szerző kiadása. Ára 70 fillér.

Helsingin Suomalainen: Normaali Lyseo 1934—1935. Helsinki.

Titö: Normaali Lyseo 1934—1935. Helsinki.

Rózsák szentje naptára az. 1936. évre. Stephaneum-nyomda. Budapest. Ára 1 pengő.



Adalbertus, rex Sueciae aliquando venatum ivit et ad vesperum cum frigeret,¹ servos pallium² pellicium² afferre iussit. Quibus auditis praeceptor, qui regem iam puerum litteris et artibus instruxerat, discipulum monuit reges numero plurali maiestatis uti solere, quare: «Ita, Domine Auguste,³ debes⁴ dicere: Date Nobis pallium Nostrum!» Adalbertus subridens affirmabat se praeceptor bene monenti oboediturum esse. Paulo post, cum ventus frigidior flaret, rex dixit: «Ah, dentes Nobis valde dolent!» At praeceptor immemor monitus superioris se nullum dolorem sentire respondit. «Iam intelligo, carissime magister — inquit ille — pallium commune esse nobis. At dolorem mihi reliquisti.»

Victor Hugo, poeta clarissimus, cum a *Francisco Coppée* ad cenam invitatus est, inter cenandum, ut mos est, hospiti, item poetae celeberrimo gratificari⁵ voluit et: «Agite amici, propinemus⁶ poculum poëtis poësiq!e!» Coppée autem blande interfatur: «Hic tantum unum poëtam in medio habemus.», quasi dicere vellet, Victorem Hugo solum esse convivarum poëtam. At ille: «Num me pro nihilo habetis?» reddit humane⁷ ac eleganter, quasi Coppée solus nomine poëtae dignus esset. Nihil magis quam hic casus urbanitatem Francogallicam ad oculos demonstrat.

Victor Kósa
abituriens Keszthelyensis.

¹ fázni kezd = anfangen zu frieren ² bunda = Pelzmantel ³ felséges = Maiestät ⁴ kellett volna = Du hättest sollen ⁵ kedveskedik = sich gefällig zeigen ⁶ ürit (poharat) = zutrinken ⁷ udvariasan = höflich

Liber omnibus corpus⁸ exercentibus.⁸

Clarissimus Americanorum diurnarius⁹ gymnicus⁹ *Robertson*, «iuvenis» 74 annos natus, qui nuper Hamburgi in certamine pugilatorum* *Schmeling—Steve Hamas* munere arbitri¹⁰ punctorum¹⁰ functus est, percontatoribus,¹¹ qui maximus vitae eventus* fuisset interrogantibus respondit: Quadam auctione¹² hastae¹² Neo-Eboraci¹³ 5 dollaribus ingentem cistam emi nescius, quid cista gravis contineret. Ubi deinde 5000 librorum¹⁴ divinatorum¹⁴ parvorum inveni. Quae quantitas nimia mihi esse videbatur. Nuntio¹⁵ publicato omnes qui in Civitatibus Foederatis Americanis corpus exercent, aures¹⁶ arrexerunt,¹⁶ nam nuntius his verbis scripta erat: «Liber venalis¹⁷ prostat,¹⁷ quo omnibus corpus exercentibus opus est. Pretium — tantum 1 dollar — ad *Robertson* mittendum est.»

Eventus singularis erat. Nemo erat, quin librum habere vellet. Dollaribus pluebat et mox maledictis.¹⁸ Quin etiam erant, qui ad iudicem currerent. In iudicio splendide absolutus sum, iudex enim affirmavit re vera de libro agi,¹⁹ quem omnes corpus exercentes habere necesse esse. Americani autem per hebdomades²⁰ historiam meam libri divini ridebant.

Andreas Pusztai
abituriens Agriensis.

⁸ sportoló = Sportler ⁹ sporttudósító = Sportjournalist
* ökölvívó = Boxer ¹⁰ pontbíró = Punkterichter ¹¹ interjútkérő = Interviewer * siker = Erfolg ¹² árverés = Versteigerung ¹³ New-York ¹⁴ biblia = Bibel ¹⁵ hirdetés = Anzeige ¹⁶ felfigyel = aufhorchen ¹⁷ eladó = zu verkaufen ¹⁸ gorombaság = Grobheit ¹⁹ van szó = es handelt sich um etw. ²⁰ hét = Woche

Hypatia.

(13.)

Scripsit *Carolus Kingsley*, Hungarice reddidit *Arpadus Zigány*. Excerpsit atque in Latinum convertit: *Valentinus Fehér*.

Philammo circumspexit arma aut fustem,³⁹ quo se defendere posset; sed nihil erat sub manu.⁴⁰ Monachi ante et circa eum salientes ferociter ei pugnos⁴¹ minitabantur. «Mittite! — anhelat⁴² Philammo. — Deus testis est me non esse haereticum, hoc scit etiam patriarcha.»

Monachis paulisper haesitantibus adolescens ferociter clamans eos perrumpit et quamquam monachi statim eum persequi coeperunt, tamen contigit ei exsilire in viam, ubi legatio tum

ipsum a praefecto redibat. «O amici! — ait anhelans archidiaconus,⁴³ princeps legatorum — soli Deo debemus, quod adsumus. Praefectus enim postquam duas horas nos ante portas moratus est,⁴⁴ emisit praetorianos et lictores cum fascibus et securibus.» — «Adeamus patriarcham! — clamant monachi omnesque in aedes irruunt.»

Philammo dubitabat, qua iter teneret. Ut navis spoliata gubernaculis in mari procelloso, sic Philammo in viis sine consilio huc illuc ibat. Diu erravit, cum repente nescio quo modo ante Museum stetit. Non erat ei satis exploratum,⁴⁵ quomodo illuc venisset, sed quoniam ibi erat, quiescendi causam subsedit in porta Musei in gradibus marmoreis. Ibi dum de Hypatia cogitabat, somno oppressus est. Sol iam pridem ortus erat, cum experrectus est.⁴⁶ Cum oculos aperisset, ianitorem ante se stare vidit. «Tu non es, amice, in templo? — ait Eudaemo. — Aspice dum, ut omnis sanctorum conventus⁴⁷ in Caesarium infundatur.»

Philammo haesitabat. Cum tamen animus eius allevamentum⁴⁸ ac consolationem desideraret, omnia narravit Eudaemoni et postremo etiam rogavit, ut inveniret sibi aliquid operis, quo victum⁴⁹ sibi quotidianum quaerere posset. «Quorsum iste sermo? — indignatur ianitor. — Quamdiu ego habeo unam offam,⁵⁰ ne amicus quidem Hypatiae esuriet.»

Et ianitor Philammonem duxit in magnam veteremque domum, cuius in cavaedio multi pueri ludebant. Casam, quae erat in extremo cavaedio, Eudaemo incolebat. «Heus, Iuditha, ubi tempus teris?»⁵¹ — clamat Eudaemo, ut intrarunt in puram culinam,⁵² ubi suavis odor opti⁵³ piscis in nares⁵⁴ Philammonis ferebatur. — «Propera, nigra Venus et saluta hospitem, quem adduxi.»

E cubiculo mulier Aethiops venit et virum Philammonemque salutavit. Tum duos catinos⁵⁵ et piscem in mensa posuit. Sed vix Philammo primam ori suo offam intulerat, cum

³⁹ füttykös = Knüttel ⁴⁰ keze ügyében = in der Nähe ⁴¹ ököl = Faust ⁴² liheg = keuchen ⁴³ fösperes = Erzdechant ⁴⁴ megvárakoztat = aufhalten ⁴⁵ tisztában van = gewiss wissen ⁴⁶ felébred = erwachen ⁴⁷ gyülekezet = Gemeinde ⁴⁸ megkönnyebbülés = Erleichterungsmittel ⁴⁹ megélhetés, kenyér = Unterhalt ⁵⁰ falat = Bissen ⁵¹ lebzsel = vergeuden ⁵² konyha = Küche ⁵³ rántott = Back ⁵⁴ orr = Nase ⁵⁵ tányér = Teller

repente Iuditha magnum exclamans in eum invecta flens, cachinnans⁵⁶ amplecti atque osculari coepit. Tum ianitor exsilit et ferociter rudens⁵⁷ longum cultrum arripit: «Quid hoc rei est, animal impudens! — ululat⁵⁸ Eudaemo cultrum furiose coruscans.»⁵⁹ — «O carissime coniunx — singultat mulier — ignosce mihi, sed hoc facere coacta sum. Adolescens enim iste monachus nuperā⁶⁰ nocte me a Iudaeis servavit.» — «Ah! — inquit ianitor. — Quiesce, Erebi filia; nam ignosco tibi, quod es tantum animal muliebre. Tu vero, puer, veni huc, ut te complectar. Ita. Nunc di tibi rependant, quod fecisti, atque ut maior sit laetitia, affer, femina, cito duo pocula vini malini.»⁶²

Cum iam ultima quoque offa piscis consumpta esset neque ulla in poculo vini gutta⁶³ mansisset, Philammo surrexit et Deo gratias egit. Iuditha suppressa voce respondit. «Amen» et vasa de mensa sustulit. Interea Philammo et Eudaemo, quod tempus erat Hypatiam adeundi, manus lavarunt. «Uxor tua est Christiana? — quaerit ex ianitore Philammo, cum iam in platem egressi essent.

«Ita — respondet Eudaemo caput scabens.⁶⁴ — Scis enim mulieres omnes esse superstitiosas⁶⁵ ac stultas, praecipue has Aethiopes. Quamquam hanc bonam mulierem esse constat.» — «Habesne inquilinos?»⁶⁶ — «Inquilinus semper invenitur. Nunc matrona nobilis apud nos habitat; at hoc nil meā refert. Sed in domo posteriore habeo cubiculum, quod utile tibi fore censeo.»

Philammo pro conditione⁶⁷ ianitoris gratias egit, quamquam nesciebat, liceretne sibi accipere, quod nullam haberet pecuniam. Sed dum hoc ruminatur,⁶⁸ ad eam domum pervenerunt, adversus quam proxima nocte dormierat. Eudaemo tradidit eum servae, a qua per multa cubicula et porticus⁶⁹ introductus est in bibliothecam, ubi ipso Theone custodiante sex adolescentibus libros transcribebant.

Ubi Theo Phliammonem conspexit, statim a mensa, cui assidebat, surrexit et annictavit⁷⁰ ei, ut accederet. Deinde eum in cubiculum Hypatiae duxit: «Adduxi puerum — ait Theo, — Tu optasti atque ego tibi petenti satis feci.»

Tum e cubiculo egressus fores⁷¹ clausit. Post longum silentium dixit Philammo: «Tu me arcessisti...»⁷²

Ad numerum proximum.

⁵⁶ kacag = aus vollem Halse lachen ⁵⁷ ordít = schreien ⁵⁸ üvölt = heulen ⁵⁹ villogtat = blitzartig bewegen ⁶⁰ minap = vor Kurzem ⁶¹ alvilág = sötétség Unterwelt, Finsternis ⁶² almabor = Apfelwein ⁶³ csepp = Tropfen ⁶⁴ vakar = kratzen ⁶⁵ babonás = abergläubisch ⁶⁶ lakó = Mieter ⁶⁷ ajánlat = Vorschlag ⁶⁸ töpreng = grübeln ⁶⁹ folyosó = Gang ⁷⁰ odaint = zuwinken ⁷¹ ajtó = Tür ⁷² hivát = herkommen lassen



Aemilius Neidenbach, *consiliarius*¹ *ministerialis*¹ *centri*² *publici circulatorum gymnycis intermedischolaribus curandis*² *diurnario Iuventutis percontanti respondet.*

D.: Novitne Amplitudo³ Vestra³ Iuventutem?

N.: Scilicet. Ante hos 25 annos, cum munere magistri fungi Aradini incepti, multi discipulorum meorum eam legebant; moderator autem hodiernus collega meus erat, quocum in sphaeristerio⁴ Societatis Athleticae Aradensis saepe pilā more Britannico exercebamur.⁵

D.: [Amplitudo Vestra iam iuvenis corpus summo studio exercuisse eventusque⁶ gymnasticos pulcherri- mos secuta⁶ esse dicitur.

N.: Eo tempore nondum



¹ miniszteri biztos = Ministerial-Kommissär ² Középisk. Sportkörök Orsz. Központja = Landeszentrale der Mittelschulsportvereine ³ nagyságod = Euer Gnaden ⁴ tennispálya = Tennisplatz ⁵ tenniszezni = Tennis spielen ⁶ eredményt elér = Erfolg erreichen

cumuli⁷ agitabantur,⁷ sed finem illum pulcherrimum, quae a Graecis «kalokagathia» nominata est, petebamus et exercitationem gymniorum delectationem existimabamus. Sic ego quoque magister mathematicae et physicae diploma gymniorum docendorum quoque comparavi. Didici in cursu⁸ disciplinae⁸ a BEAC habito speciem luctandi «dsiu-dsitsu» dictam illam Iaponicam, quam artem¹⁰ se defendendi etiam nunc in Academia⁹ Corporibus⁹ Educandis⁹ iuvenes doceo. In folle¹¹ pedibus¹¹ mittendo¹¹ portam defendebam in catervā¹² victricis Aradinensi, haud secus principatum in exsiliendo¹³ Hungariae Meridianae assecutus sum. Praeterea fidelis pilis more Britanico exercendis summo studio eram maneoque etiam hodie. Nuper in certamine generationum duarum, ubi pater filiusque cum patre filioque certant, 51 iam annos natus etiam adversus iuniores adversarios cum honore constiti.

D.: Quae sunt Vestra consilia futura?

N.: Primum in deversorio¹⁴ recreandi¹⁴ Fani¹⁵ Sancti-Andreae¹⁵ centri vulgo «Kisok» dicti exaedificando et evolvendo laboro. Hic adhuc 300 discipuli in cabannis¹⁶ collocati catervatim centeni aetatem¹⁷ transigere¹⁷ poterant. Sunt lintres viginti variae gymnics¹⁸ aqualibus¹⁸ (ut nando et remigando) exercendis. Sed occasionem etiam rerum athleticarum, follis pedibus mittendi, etc. parare volo. Piscinam¹⁹ in hippodromo²⁰ citatorum equorum²⁰ constituere pauperibus vicinis cupio, ut etiam ii se in nando exercere possint. Delegati ludis Olympicis edendis Germanici 30 discipulos gymnasiolorum nostrorum a finibus Germanicis usque ad urbem Berolinum et retrorsum gratuitā viā ferratā et frumentatione totā invitaverunt. Quam excursionem administrandam et ducendam Consilium Corporibus Educandis mihi comisit.

Diurnario rogante consiliarius monumenta sua ad res gymnics pertinentia monstrabat, quorum nummum²¹ Universitatis Scientiarum Petri Pazmani plurimi facit, quem ante hos



sex annos acceperat, item nummum aureum Consilii Corporibus Educandis, quem pro munere relatoris²² 7 annorum accepit, cum aestate praeteritā consiliarius ministerialis nominatus hoc magistratū se abdicavit. Postremo, cum diurnarius in nomine Iuventutis gratias egit, consiliarius libenter promisit se lectores de eventibus ludorum Olympicorum certiores facturum esse, simul imaginem hic publicatam tradidit, quae vallum *Garmisch-Partenkirchen*se exercitationis²³ nocturnae causā lampadibus electricis illuminatum ante oculos ponit.

D. Kövendi.

⁷ rekordokat hajhászni = nach Rekorden jagen ⁸ tanfolyam = Lehrgang ⁹ Testnevelési Főiskola = Hochschule für Leibesübungen ¹⁰ eszköz = Mittel für...
¹¹ labdarúgás = Fußball ¹² csapat = Mannschaft
¹³ magasugrás = Hochsprung ¹⁴ üdülőtelep = Erholungsheim ¹⁵ szentendre = von Sankt Andrä ¹⁶ kabin = Kabine ¹⁷ nyaralni = in der Sommerfrische weilen
¹⁸ vízi sportok = Wassersport ¹⁹ vízmedence = Wasserbassin ²⁰ ügetőversenypálya = Trabrennplatz ²¹ érem = Medaille ²² előadó = Referent ²³ tréning = Training



Iocosa.

Mathias, rex Hungariae olim, cum in regionibus rusticis ambulabat, unum ex agricolis appellavit: «Cur est barba tua tota nigra, sed crinis tuus albus?» Agricola respondit: «Barba mea nigra est, quia viginti annis est iunior me». Mathias laetum agricolam regaliter¹ donavit.

Iosephus Kaptay disc. Tataiensis.

Iuvenis olim filiam hominis ineruditi amatam vocis ac fidium cantu (vulgo: *serenatā*) celebrare voluit. Pater puellae cantu audito iratus magnā voce iuveni inclamat: «Quid vis nunc tempore noctis?» «Serenatam filiae tuae affero!» respondet iuvenis. — «Quid? — stupescit³ pater, qui nunquam hoc vocabulum audivit. — Serenatam filiae meae? Hem! . . . Bene facis! . . . Illa nunc dormit, sed pone tantum, mi fili, serenatam in fenestrā! Primā luce illic invenietur!»

*

Filius: «Quaeso⁴, patercule!»

Pater: «Quid vis, mi filii?»

Filius: «Quaeso, patercule, verum ne est esse etiam canes tam magnos, quam te?»

Emericus Kolona disc. Budapestinensis.

Disc.: «Domine Magister, quaeso, te de cerebro⁵ dicturum esse promisisti!»

Mag.: «Scio, sed nunc aliud in capite habeo.»

*

Aristides dicit amico Tassiloni:

— Amice, nunc telegramma accepi de natu nepotis. Sed illud non continet, utrum puer an puella sit. Sic nescio, utrum avus⁶ an avia⁶ sim». *Magdalena Jóboru disc. Kunszentmiklósiensis.*

«Deus omnia dat hominibus, quae ab eō petunt.» — praedicat missionarius paganīs.⁷ Quibus auditis quidam paganōrum rogans a Deo viginti denariōs epistolam scripsit, quam tradidit missionario. Is non potuit plus quindecim denariīs conquirere, quibus acceptis paganus alteram epistolam scripsit, gratiās agens

et rogans Deum, nē postea denariōs per hunc missionarium mitteret, qui etiam tunc quinque nummorum furatus⁸ esset.

Lad. Mihalsik disc. gymn. Univ.

Omnia sunt relativa! Magister dē agnulo inoboedienti, qui a lupo devoratus est, narrat: «Videtisne pueri, si agnulus oboedienter in stabulo mansisset, non a lupo devoratus esset».

— Non ita, domine magister — dicit Fride-ricus prudens — tum a nobis devoratus esset.

*

Magister: Quot horas habet dies?

Discipulus: Viginti quinque.

Magister: Quomodo?

Discipulus: Nonne prius tu dixisti diem iam unā horā longiorem esse?

M. Farkas disc. gymn. Univ.

¹ fejedelmi módon = königlich ² műveletlen = ungebildet ³ álmélkodik = in Erstaunen geraten ⁴ kérem = bitte ⁵ agyvelő = Gehirn ⁶ nagyapa, nagyanya = Grossvater, Grossmutter ⁷ pogány = der Heide ⁸ ellop = stehlen ⁹ engedetlen = ungehorsam



Lindbergius aviator celeberrimus, qui prius mare Atlanticum transvolavit, totā cum familiā in Britanniam migravit timens, ne alter quoque liberorum a latronibus Americanis, vulgo «gangster» nominatis abriperetur. — Iacobus Hollyday aviator cumulorum, qui nunquam in volando calamitates passus est, domi cum filiolo ludens equum¹ eius oscillantem¹ conscendit, sed corpus² non potuit librare² ita, ut delapsus calvā³ fractā³ moreretur. — Aeroplanus Britannicus «City of Chartum» pridie Cal. Ian., dum alii anno discedenti inter pocula hilari animo vale⁴ dicebant,⁴ defectu omnium motorum prope portum Alexandriae in mare decidit. Vectores 12 omnes perierunt. — Cum Exupery aviatores Gallico melius actum est, qui cum relicto oppido Benghasi per soli-

¹ hintaló = Schaukelpferd ² az egyensúlyt megtartani = Gleichgewicht halten ³ koponyatörés = Schädelbruch ⁴ búcsúzik = verabschieden

tudinem sine machina radiophonica hypso-
metroque⁵ urbem Cairum perventurus volaret,
per noctem tenebrosam situm⁶ locorum cir-
cumspicere⁶ non potuit, quamobrem cum de-
scendere vellet, aëroplanus terrae collisus at-
que destructus est. Tres dies hic aviator cum
comite siti ac fame excruciabantur, dum ag-
mine⁷ camelorum Beduinorumque conspecto
e summo discrimine servarentur.

⁵ magasságmérő = Höhenmesser ⁶ tájékozódni = sich orientieren ⁷ karaván = Karawane

Ex Carminibus Danielis Berzsenyi.

Epigramma in Napoleontem.

Non tu, vicit libertas saeculi¹ ingeniumque,²
Quae tua per terras signa³ tulere cito.
Te populi fulgore tuo capti⁴ venerantur.
Sanctum hominum fatum sub⁵ ditione tenes,
Quod tua dirigit, ut libitum⁶st⁶ infrena⁷ vo-
luntas,
Excipiunt⁸ palmas spinea⁹serta⁹ pias.
Quae manus erexit, te nunc ea pulvere¹⁰ sternit¹⁰
A te genti hominum est nunc data¹¹ poena¹¹
gravis.

Latine vertit Carolus Ács.

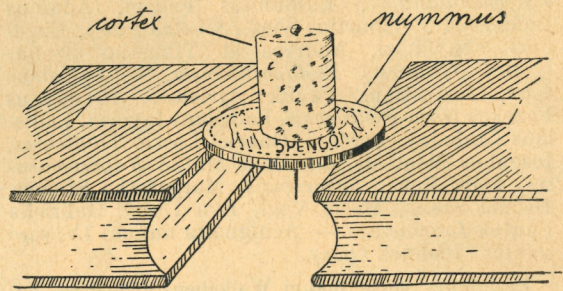
¹ kor = Zeit ² szellem = Geist ³ zászló = Fahne
⁴ elbűvölve = geblendet ⁵ kezdedben = Gewalt ⁶ kő-
nyved-kedved szerint = nach Willkür ⁷ féktelen = un-
bändig ⁸ felvált = lösen ab ⁹ töviskoszorú = Dornen-
kranz ¹⁰ porba sujt = wirft zu Boden ¹¹ megfizet =
büssen



De nummo acu traiecto.¹

Nonne dubitatis, quin nummus acu per-
forari possit. Quod quamvis auditu incredibile
sit, fieri tamen potest et quidem sequenti modo.
Acus cortici² impellitur ita, ut cum tota ei
insit, tum neuter finium excedat.³ Deinde
nummus duobus libris eiusdem amplitudinis et
paulum distantibus imponitur corticem acu
iam perforatum ferens. Quibus factis acus —
malleolo⁴ corticem cum percutimus — nummum

pertransit, quoniam chalybs,⁵ ex quo acus con-
stat, durior est, quam ex quo nummus est



AL. ZS.

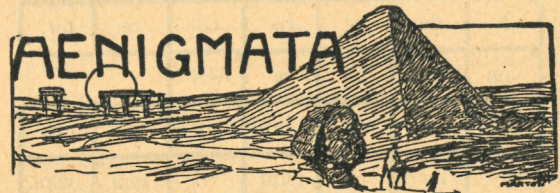
factus, metallum. Sed scitisne, quorsum⁶ cor-
tice usi simus? Ne acus declinans frangatur.

De poculo patriotico.

Poculo vitreo infunditur vinum idque ru-
brum et gelidum,⁷ cui caventes, ne vinum iam
infusum turbetur, aquam ferventem⁸ super-
addimus, quae propter calorem vino levior est.
Quibus liquorum duobus tabulatis⁹ guttatim¹¹
spiritum vini iam prius viridem factum affun-
dimus. Sic in poculo colores patriae Hunga-
ricae ordine¹² verso spectatores delectabunt.

Guil. Boros

¹ átszúr = durchstechen ² parafa = Kork ³ kiáll =
heraustreten ⁴ kis kalapács = Hammerchen ⁵ acél =
Stahl ⁶ cur? ⁷ jéghideg = eiskalt ⁸ forró = heiss
⁹ réteg = Schicht ¹¹ cseppenként = Tropfenweise
¹² sorrend = Reihenfolge



Solutiones aenigmatum numeri V.

1. Principiis obsta, sero medicina paratur,
Dum mala per longas convaluere moras.
2. Flectere si nequeo superos, Acheronta movebo.
3. Quod mare non novit, quae nescit Ariona tellus?
Carmine currentes ille tenebat aquas.
4. Extra Hungariam non est vita.

Aenigmätä recte dissolverunt: Magdalena Faj-
csek (*Sophianum*), Anna Mayer, Anna Gellert
(*Ursulanum*), Eva Sztár, Marianna et Laura
Magyar, Editha Bátor, Irene Lenkei, Susanna
Mártha, Ida Goll, Martha Winter, Elvira Maklár,
Martha Falk (*Theresianum*), Theresia Benkó,
Agnes Lukács, Elisabetha Ivanovszky, Clara Rónai
(*thgymn. P. Veresianum*), Stephanus Falbizoner,

Andreas Klein, Levente Hibbey, Ioannes Csécei, Andreas Biró (*Fayanum*), Ioannes Wolkóber (*Madáchianum*), Tiburtius Iantsits, Ladislaus Leon (*Széchenyianum*), Edmundus Fellegi, Adamus Baldermann Tiburtius Soós (*Scholae Piae*), Eugenius Fenyőházi, Andreas et Tiburtius Szollár (gymn. *Univērs.*) *Budapestinenses*. — Ladislaus Kiss, Augustinus Pavlik *Agrienses*, Franciscus Fazekas *Novo-Pestinensis*, Ladislaus Iavorik, Ladislaus Czabalay, Berényi, Gabriel László *Tataienses*, Iosephus Mencseli, Ladislaus Máthé *Kaposvarienses*, Felix Fehér *Sabariensis*, Margaretha Steiner, Helena Szabó, Maria Vogl, Eva Dobó, Gabriella Funtek *Iaurinenses*. — Aenigmata numeri IV. sero solvit: Ioannes Orlay.

Praemium sorte Ioanni Wolkóber, Franciseo Fazekas et Magdalenae Fajsek obvenit.

1. *Syllabae quae desunt, dictum Caesaris reddunt.*

.. lum	.. attuor
.. cuples	.. bulo
.. storia	.. . ulus
.. anis	.. dificium
.. ca	.. rvus
.. xtus	.. . cti
.. imus	.. odecim
.. perator	.. acer
.. que	

Lad. Iavorik disc. *Tataiensis*.

2.

Q	rees
bequa	bus

Iul. Horváth disc. *Széchenyiani*.

3. *Dissolvendum ad saltum equulei.*

A	de	re	ris	co	re	ter.
con	est	te	ta	den		
ra	ge	si	quam	plu	gi	pru
Mer	mer	to	runt	vo	gno	ven
res	me	par	sae	dunt.		
ces	ca	quas	e	ma	pe	

Ios. Klein disc. *Debrecinensis*

4.

Notandum est: littera: qu uno numero utatur.

- 31. 20. 31. verbum negandi
- 2. 25. 2. pars maxima corporis
- 15. 16. 17. 19. numerus
- 6. 7. 19. instrumentum eundi
- 34. 35. 36. quo infantes vescuntur
- 1. 20. 1. 7. etiam

- 38. 22. 8. 2. 19. rex, cuius tactu omnia aurea facta sunt
- 19. 17. 18. 39. 12 4. res opposita adverbio: «nunquam»
- 2. 3. 37. 38. 2. 19. species gemmarum
- 27. 28. 29. 30. 34. 33. 19. nihili est sine vitulo
- 6. 9. 7. 3. 26. 32. 20. 32. 5. 19. docet educatque
- 9. 10. 11. 12. 9. 13. 14. 3. initium versiculi praepositionum
- 10. 20. 10. 10. 20. 10. 21. 40. 21. 25. 2. 41. exclamatio hodierna Hungarica
- 8. 5. 41. 19. 13. 22. 4. 20. 19. 6. 7. 16. 20. proverbium
- 1... 41. Hexameter Vergilii equos citato gradu currentes illustrans.

Paulus Farkas.

Terminus aenigmatum solvendorum Non. (7. dies) Mart.

Solutiones aenigmatum sumptibus comparcendi causā singulis in scholis a magistro collectae in eodem involucro epistolae ad moderatorem mitti possunt.



M. Sandler. Maximus ago pro Tuā urbanitate gratias. Simul professori Th. Zielinski Tibique S. P. D. Proximis diebus litteris Tibi respondebo. — *Querulus.* Nondum audivi fuisse moderatorem, qui omnia manuscripta semper ad eandem longitudinem emetiri potuisset. Item difficile est singulas partes operum longiorum ita terminare, ut finis cuiuslibet partis etiam actionis intermissio sit. — *Philologus.* Fabula Romanensi nova diu non potero uti. Ceterum multo maxima pars subnotatorum narrationes nimis longas non legit et litterae, quas adhuc accepi, nihil nisi brevia variaque opuscula optant et urgent. — *Georgius Egri.* Iocum non intellexi. Explica. Attamen iocus, qui explicandus est, non est iocus. — *M. Ióboru.* Quaestiones Tuae singulares non sunt aenigmata. Ex quibus aenigma crucis vel alia similia construere non posses? — *Lad. Magyar.* Ad Te, care collega, literas privatas dabo. — *A. Kertész* et *M. Fajsek.* Laudo diligentiam vestram, cuius fructum proxime sub prelum missurus sum. — *Aug. Mihályi.* Poëticam venam non habere videris. Oratio soluta facilior est. Si vis, materiam latine reddendam tibi transmittam. — *Lad. Iavorik.* Quia tessera epistolae Tuae minoris pretii erat, eius, quod deerat, altero tanto multatus sum. Ex aenigmatibus Tuis, quia nimis puerilia sunt, non nisi uno uti possum. — *I. Irsik.* Aenigmata illustrata propter nimios sumptus typographicos, rarissime publicare decrevi. — De ceteris manuscriptis proxima occasione.

Sumptibus Societatis Magistrorum Intermedi-scholarium Catholicorum. — A Katholikus Középiskolai Tanáregyesület költségén.
(Praeses: DR. IOANNES KISPARTI, elnök.)